



STORTINGET

Innst. 48 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra justiskomiteen

Dokument 8:95 S (2018–2019)

Innstilling fra justiskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Kristin Ørmen Johnsen, Tage Pettersen, Morten Wold, Silje Hjemdal, Grunde Almeland og Jorunn Gleditsch Lossius om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og krav til endringer i internasjonal idrett

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.
2. Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffeforfølge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.
3. Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Martin Henriksen, lederen Lene Vågslid og Maria Aasen-Svensrud, fra Høyre, Ingunn Foss, Peter Frølich og Frida Melvær, fra Fremskrittspartiet, Per-Willy Amundsen og Kjell-Børge Freiberg, fra Senterpartiet, Jan Böhler og Jenny Klinge, fra Sosialistisk Venstreparti, Petter Eide, og fra Venstre, Solveig Schytz, viser til Dokument 8:95 S (2018–2019) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Kristin Ørmen Johnsen, Tage Pettersen, Morten Wold, Silje Hjemdal, Grunde Almeland og Jorunn Gleditsch Lossius om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og krav til endringer i internasjonal idrett. Komiteen viser også til brev fra statsråden av 25. mars 2019 (vedlagt), hvor forslagene vurderes.

Komiteen viser til at forslagsstillerne mener at Norge bør vise vei i arbeidet med å styrke idrettens integritet og antidopingarbeid. Idrett på nasjonalt og internasjonalt nivå må være fundert på verdier som fair play, menneskerettigheter, likestilling og demokrati. Det ansees som avgjørende at idrettens legitimitet og tillit i befolkningen bevares gjennom praktisering av prinsipper om godt styresett. Det vises til at dette kan gjøres på flere måter.

Komiteen viser til de tre forslagene referert over.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre, vil vise til behovet for en egen straffebestemmelse som vil ramme tilfeller av økonomisk vinning som følge av prestasjonsfremmende doping.

Flertallet mener dagens bedrageribestemmelse ikke i tilstrekkelig grad rammer de tilfeller som nevnes i forslaget, det være seg utøveren selv eller tredjepersoner som er involvert i virksomheten. Derfor er det nødvendig med en ny bestemmelse i straffeloven, som rammer økonomisk vinning i forbindelse med deltagelse i organisert idrett til tross for doping. Flertallet viser til at dagens bedrageribestemmelse har et partsperspektiv der den ene parten må være bedratt for at straffeansvar kan finne sted. I sakene som dette forslaget omhandler, er det ofte tilfellet at alle partene kjenner til dopingvirksomheten, og følgelig vil tilfellet falle utenfor dagens bedrageribestemmelse. Økonomisk vinning oppnådd etter organisert doping synes ikke i tilstrekkelig grad å rammes av dagens bedrageribestemmelse.

Videre vil flertallet vise til at for å konstatere bedrageri etter dagens bedrageribestemmelse, jf. straffeloven § 371, må politi- og påtalemyndighet bevise at det foreligger villfarelse og tap/fare for tap, i tillegg til uberegtiget vinning. Villkårene om villfarelse og tap er begge irrelevante for straffverdighet i saker om organisert doping og økonomisk vinning i idretten. Dette fordi det ikke dreier seg om å bedra en part ved å utnytte hans eller hennes villfarelse, i tillegg til at det i slike tilfeller ikke nødvendigvis vil foreligge tap hos en bestemt part. Det er dermed unødvendig bruk av tid og ressurser fra politiets side å forsøke å bevise villfarelse og tap i slike situasjoner, da dette er irrelevant for straffverdighet.

Flertallet ønsker at departementet ved utformingen av en ny straffebestemmelse legger vekt på at det skal være tilstrekkelig for straff å konstatere at det i tilknytning til deltagelse i organisert idrett er oppnådd en økonomisk fordel til tross for prestasjonsfremmende brudd på dopingreglementet.

Flertallet viser til at bakmenn, medvirkere og tilretteleggeres handlinger vil kunne være minst like straffverdige som utøverens. De vil også være straffverdige selv om utøveren ikke kan straffes etter bestemmelsen. Flertallet ønsker derfor at departementet ved utformingen legger vekt på at straffebestemmelsen bør innebære at sentrale medvirkningshandlingar – som bidrag til selve doping, til å holde doping skjult eller til å fremforhandle økonomiske fordeler – kan tiltales som selvstendige straffbare handlinger når noen har oppnådd en økonomisk vinning i tilknytning til at en dopet utøver deltar i organisert idrett.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre vil vise til Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis første forslag i denne innstillingen. Forslaget har mer eller mindre samme ordlyd som forslagsstillernes forslag 1, bortsett fra at det knyttes en navngitt konkret organisasjon til forslaget. Disse medlemmer mener forslaget om til-

gjengeliggjøring av opplysninger bør være mest mulig åpent, og ikke knyttes til navngitte organisasjoner. Dette vil gi regjeringen større spillerom i sin vurdering av hvordan regler om tilgjengeliggjøring av opplysninger kan utformes.

Disse medlemmer vil videre vise til Arbeiderpartiets og Sosialistisk Venstrepartis andre forslag. Forslaget ivaretar det samme formål som forslagsstillernes forslag nummer 2. Disse medlemmer mener det bør gis mest mulig rom for regjeringen til å utforme en effektiv straffebestemmelse. Disse medlemmer mener at det på denne bakgrunn ikke er nødvendig å detaljregulere forslaget ytterligere.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffe for følge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.»

«Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter forslagsstillernes bekymring for at dopingarbeidet som i dag gjøres, mangler det verktøyet som trengs for at arbeidet skal bli så effektivt som det burde være, og at dette bør utredes. Disse medlemmer mener fortsatt at representantforslaget ikke er tydelig nok og bør utvides for å treffe det behovet som idretten selv har meldt.

Disse medlemmer ønsker å sikre at en utredning både ser på hva som skal være straffbart, og hvordan det kan gjøres mindre attraktivt å jukse seg til prestasjoner gjennom bruk av doping. Spesielt trekkes frem utfordringer med dagens situasjon når effektive dopingmetoder som «bloddoping» ikke anses rammet av straffeloven. Dermed kan ikke politiet igangsette en stor aksjon, slik østerriksk politi kunne gjøre i 2019, med et tydeligere strafferegulativ enn det norske.

Disse medlemmer mener dopingarbeidet i Norge ikke vil være fullgodt så lenge ikke WADAs forbudsliste mot doping er det naturlige utgangspunkt for hva som er strafferettslig forbudt. En kobling til denne anerkjente listen vil favne flere dopingmetoder enn det politiet kan etterforske i dag, og vil løpende ta inn i seg nye metoder som avdekkes i fremtiden, uten at det er behov for lovendringer de ganger nye kreative dopingmetoder og innovative preparater introduseres.

Det er derfor viktig at en utredning ser på hvordan regelverket kan utvides, slik at alle typer doping blir inkorporert i det norske regelverket, og slik at dette regelverket til enhver tid er dynamisk sett opp mot WADAs forbudsliste.

Disse medlemmer mener videre at det er viktig i en slik utredning at de som velger å hjelpe utøvere å dope seg, eller som presser andre til dette, også må kunne straffes. Disse medlemmer er også bekymret for utviklingen i utlandet med forsøk på manipulasjon av idrettskonkurranser fra organisert kriminalitet. Disse medlemmer mener det er viktig at Norge ligger i forkant med tydelige regler som innebærer sterke reaksjoner mot manipulasjon av idrettskonkurranser for økonomisk vinning, før dette også får fotfeste i vårt land. Slike regler har Norge ikke i tilstrekkelig grad i dag. Både straff og inndragning av berikelser må derfor være en del av utredningen, slik disse medlemmer ser det.

Disse medlemmer mener det vil styrke det norske antidopingarbeidet hvis kriterier for eventuell støtte til internasjonale idrettsarrangement også tydelig er koblet opp mot WADA-koden. Når det gjelder problemstillinger rundt deling av informasjon, antar disse medlemmer at dette blir ivare tatt gjennom departementets utredninger.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger i straffesaker som omfatter doping i henhold til WADAs forbudsliste, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.»

«Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffefølge illegitim bruk av doping i idrett, herunder de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, med mulighet for økonomisk inndragning. Klare straffebestemmelser for de som forsøker å manipulere idrettskonkurranser, må også vurderes grundig.»

«Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som oppfyller kriteriene til WADA-koden når det gjelder dopingarbeid, som skal arrangeres i Norge.»

Uttalelse fra familie- og kulturkomiteen

Justiskomiteen sendte utkast til innstilling til familie- og kulturkomiteen 20. november 2020, som svarte følgende i brev av 3. november 2020:

«Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti støtter merknader og forslag fra regjeringspartiene og Fremskrittspartiet.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti støtter merknader og forslag fra sine respektive fraksjoner.

Komiteens medlem fra Senterpartiet støtter merknader og forslag som Arbeiderpartiet er med på.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffefølge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge.

Forslag fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger i straffesaker som omfatter doping i henhold til WADAs forbudsliste, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffefølge illegitim bruk av doping i idrett, herunder de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, med mulighet for økonomisk inndragning. Klare straffebestemmelser for de som forsøker å manipulere idrettskonkurranser, må også vurderes grundig.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som oppfyller kriteriene til WADA-koden når det gjelder dopingarbeid, som skal arrangeres i Norge.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råar Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:95 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Linda C. Hofstad Helleland, Kristin Ørmen Johnsen, Tage Pettersen, Morten Wold, Silje Hjemdal, Grunde Almeland og Jorunn Gleditsch Lossius om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og krav til endringer i internasjonal idrett – vedtas ikke.

Oslo, i justiskomiteen, den 3. november 2020

Lene Vågslid

leder

Maria Aasen-Svensrud

ordfører



DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Justis- og innvandringsministeren

Stortinget - Justiskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
19/1429 - ANY

Dato
25.03.2019

Vedrørende representantforslag 8:95 S (2018-2019)

Jeg viser til brev 12. mars 2019 hvor justiskomiteen ber om Justis- og beredskapsdepartementets uttalelse i forbindelse med at følgende sak er til behandling:

Representantforslag om straffeforfølgning av de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og krav til endringer i internasjonal idrett.

Forslag 1. Stortinget ber regjeringen vurdere hvordan opplysninger om idrettsutøvere og støtteapparat som straffes for dopingkriminalitet, også kan gjøres tilgjengelig for antidopingorganisasjonene, herunder eventuelle behov for endring av lovgivning.

Jeg oppfatter forslaget slik at det kun omfatter straffesaker som er avsluttet ved felle dom.

Antidopingorganisasjonene utfører et viktig arbeid, og jeg merker meg representantenes bekymring for at det vil kunne forekomme dopingbruk i idretten som avdekkes av politiet, uten at informasjonen er tilgjengelig for antidopingorganisasjonene.

Som det fremgår av representantforslaget, vil Antidoping Norge kunne få innsyn i saker om idrettsutøvers brudd på dopinglovgivningen etter reglene om innsyn i avsluttet straffesak. Etter politiregisterforskriften § 27-2 kan enhver som har saklig grunn gis innsyn i en avsluttet straffesak. Hva som utgjør saklig grunn må vurderes konkret i den enkelte sak, men ut fra Antidoping Norges oppgaver kan det legges til grunn at de normalt vil få innsyn etter denne bestemmelsen i saker som omhandler idrettsutøvers brudd på dopinglovgivningen. I mange tilfeller vil Antidoping Norge også ha rettslig interesse i slike saker, og vil da kunne få innsyn i en avsluttet straffesak etter straffeprosessloven § 28 første ledd bokstav d, jf. politiregisterforskriften § 27-1. Jeg

viser til Riksadvokatens veileder om innsyn i straffesaker for andre enn sakens parter, Riksadvokatens skriftserie 3/2017.

Det er riktig som anført i representantforslaget at retten til innsyn kun vil være effektiv i tilfeller hvor straffesaken allerede er kjent for antidopingorganisasjonene og idretten. Imidlertid er det flere hensyn som taler mot etablering av en underrettelsesplikt.

Politiets plikt til underretning av eget tiltak er i hovedsak regulert i politiregisterforskriften kapittel 10. Plikten til å gi underretning er der begrenset til mottakere som er offentlige organer, herunder barnevernet, forsvaret, kriminalomsorgen og løyvermyndigheter. Disse bestemmelsene er med andre ord begrunnet i ivaretagelse av sentrale offentlige oppgaver og forsvarlig gjennomføring av virksomhet som drives med offentlig tillatelse. En underretningsplikt til antidopingorganisasjoner som ikke utøver offentlig myndighet, vil derfor representere noe prinsipielt nytt.

Underretningsplikt i alle saker om brudd på dopinglovgivningen som omfatter «idrettsutøvere og støtteapparat» vil videre kunne innebære et betydelig merarbeid for politiet, og vil også være vanskelig å gjennomføre i praksis. Store deler av den norske befolkningen utøver idrett på ulike nivå, herunder svært mange barn og unge. Politiet vil ikke nødvendigvis ha kjennskap til en persons tilknytning til idretten eller idrettsutøvere, og det vil kunne være tilfeldig hvem som fanges opp. Den domfelte selv har ingen plikt til å avklare sin eventuelle tilknytning til idretten eller idrettsutøvere overfor politiet.

Jeg vil avslutningsvis også minne om at politiet har en alminnelig plikt til å hindre nye lovbrudd. I enkeltsaker om brudd på dopinglovgivningen hvor politiet er kjent med at den domfelte har tilknytning til idretten, vil dette etter en konkret vurdering kunne innebære at Antidoping Norge informeres.

Forslag 2. Stortinget ber regjeringen vurdere muligheter for nye bestemmelser i straffeloven for å kunne straffeforfølge de som tjener penger på idrettsprestasjoner som følge av doping, og mulighet for inndragning.

Befatning med dopingmidler er kriminalisert i norsk rett. Det strafferettslige ansvaret er vidtrekkende. Etter legemiddelloven § 24 a, jf. § 31 annet ledd, er det straffbart å erverve, besitte eller bruke dopingmidler uten lovlig adkomst. Andre former for befatning med dopingmidler, så som innføring, oppbevaring eller salg, er straffbart etter straffeloven § 234. Det er heller ikke utelukket at bruk av dopingmidler etter omstendighetene kan straffes som bedrageri etter straffeloven § 371, men dette forutsetter at handlingen volder «tap eller fare for tap for noen». I tillegg vil den som medvirker til lovbrudd som nevnt, kunne straffes i medhold av den generelle medvirkningsbestemmelsen i straffeloven § 15 eller den særlige regelen om medvirkning til bruk i straffeloven § 234 annet ledd. Dette innebærer blant annet at det

er straffbart for trenere, ledere og andre i støtteapparatet å gi råd og oppfordringer til utøveren om å dope seg.

Det følger av straffeloven at utbytte av en straffbar handling skal inndras. Det er en forutsetning at det foreligger årsakssammenheng mellom den straffbare handlingen og det oppnådde utbyttet. Dersom gjerningspersonen eller medvirkeren har oppnådd en økonomisk vinning grunnet overtredelse av strafferettslige dopingregler, er dermed lovens utgangspunkt at dette utbyttet skal inndras.

Hvorvidt det er behov for en ytterligere kriminalisering av det å oppnå økonomiske gevinster grunnet doping, er et komplisert spørsmål. Strafferegelen om doping ble innført nokså nylig, og det kan være riktig å avvende evt. utvidelser av straffeansvaret. Det samme gjelder hvordan et slikt straffansvar evt. skal utformes, herunder hvilke konkrete handlinger straffansvaret skal ramme.

Forslag 3. Stortinget ber regjeringen utrede hvilke kriterier som bør innfris for statlig støtte til internasjonale idrettsarrangement som skal arrangeres i Norge.

Spørsmålet berører tema som ligger under ansvarsområdet til Kulturdepartementet, som har gitt følgende innspill:

I utgangspunktet gis det ikke statlige tilskudd til å arrangere idrettsarrangement i Norge. Men samtidig som henvendelser om å gi støtte til slike arrangementer har økt, har det de senere årene også blitt gjort enkelte unntak fra dette prinsippet. De arrangementene som har fått statlig støtte, har fått dette med hver sin unike begrunnelse og uten at det er foretatt en samlet vurdering av henvendelsene/søknadene.

Blant annet i lys av dette er Kulturdepartementet enig i at det vil være fornuftig å utrede kriterier for tildeling av statlige tilskudd til slike arrangementer. Kulturdepartementet mener at det i en slik utredning bør legges opp til en bred tilnærming til temaet.

Fastsetting av kriterier for støtte vil blant annet kunne lede til en mer åpen, forutsigbar og enklere prosess for potensielle søkere, og en mer ensartet og effektiv behandling av søknader i forvaltningen.

Med hilsen



Jon Georg Dale

